

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 28 februari 2013 *

”Omprövning av domen i målet T-234/11 P — Talan om ogiltigförklaring — Upptagande till sakprövning — Tidsfrist för väckande av talan — Frist som inte är fastställd genom en bestämmelse i unionsrätten — Begreppet ’skäligen tidsfrist’ — Tolkning — Skyldighet för unionsdomstolen att beakta omständigheterna i det enskilda fallet — Rätt till ett effektivt rättsmedel — Artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna — Undergrävande av konsekvensen i unionsrätten”

I mål C-334/12 RX-II,

angående omprövning, enligt artikel 256.2 andra stycket FEUF, av den dom som Europeiska unionens tribunal meddelade den 19 juni 2012 i mål T-234/11 P, Arango Jaramillo m.fl. mot EIB, som meddelats i målet

Oscar Orlando Arango Jaramillo, Luxemburg (Luxemburg),

María Esther Badiola, Luxemburg,

Marcella Bellucci, Luxemburg,

Stefan Bidiuc, Grevenmacher (Luxemburg),

Raffaella Calvi, Schuttrange (Luxemburg),

Maria José Cerrato, Luxemburg,

Sara Confortola, Verona (Italien),

Carlos D’Anglade, Luxemburg,

Nuno da Fonseca Pestana Ascenso Pires, Luxemburg,

Andrew Davie, Medernach (Luxemburg),

Marta de Sousa e Costa Correia, Itzig (Luxemburg),

Nausica Di Rienzo, Luxemburg,

José Manuel Fernandez Riveiro, Sandweiler (Luxemburg),

Eric Gällstad, Rameldange (Luxemburg),

* Rättegångsspråk: franska.

Andres Gavira Etzel, Luxemburg,
Igor Greindl, Canach (Luxemburg),
José Doramas Jorge Calderón, Luxemburg,
Monica Lledó Moreno, Sandweiler,
Antonio Lorenzo Ucha, Luxemburg,
Juan Antonio Magaña-Campos, Luxemburg,
Petia Manolova, Bereldange (Luxemburg),
Ferran Minguella Minguella, Gonderange (Luxemburg),
Barbara Mulder-Bahovec, Luxemburg,
István Papp, Luxemburg,
Stephen Richards, Blaschette (Luxemburg),
Lourdes Rodriguez Castellanos, Sandweiler,
Daniela Sacchi, Mondorf-les-Bains (Luxemburg),
Maria Teresa Sousa Coutinho da Silveira Ramos, Almargem do Bispo (Portugal),
Isabelle Stoffel, Mondorf-les-Bains,
Fernando Torija, Luxemburg,
María del Pilar Vargas Casasola, Luxemburg,
Carolina Vento Sánchez, Luxemburg,
Pé Verhoeven, Bryssel (Belgien),
Sabina Zajc, Contern (Luxemburg),
Peter Zajc, Contern,

mot

Europeiska investeringsbanken (EIB), meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden L. Bay Larsen (referent) samt domarna J. Malenovský,
U. Lõhmus, M. Safjan och A. Prechal,

generaladvokat: P. Mengozzi,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Arango Jaramillo och 34 andra anställda vid Europeiska investeringsbanken (EIB), genom B. Cortese, avocat,
- Europeiska investeringsbanken, genom C. Gómez de la Cruz och T. Gilliams, båda i egenskap av ombud,
- Portugals regering, genom L. Inez Fernandes, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom J. Currall, H. Kraemer och D. Martin, samtliga i egenskap av ombud,

med beaktande av artiklarna 62a och 62b första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol,

och efter att ha hört generaladvokaten,

följande

Dom

- 1 Förevarande mål avser omprövning av den dom som meddelades av Europeiska unionens tribunal (avdelningen för överklaganden) (nedan kallad tribunalen) den 19 juni 2012 i mål T-234/11 P, Arango Jaramillo m.fl. mot EIB (nedan kallad domen av den 19 juni 2012). Genom nämnda dom ogillade tribunalen det överklagande som hade ingetts av Oscar Orlando Arango Jaramillo och 34 andra anställda vid Europeiska investeringsbanken (EIB) (nedan tillsammans kallade de berörda anställda) mot det beslut som Europeiska unionens personaldomstol (första avdelningen) (nedan kallad personaldomstolen) meddelade den 4 februari 2011 i mål F-34/10, Arango Jaramillo m.fl. mot EIB (REUP 2011, s. I-A-0000 och II-A-0000) (nedan kallat beslutet av den 4 februari 2011). I beslutet avvisade personaldomstolen de berörda anställdas talan om dels ogiltigförklaring av deras lönebesked för februari 2010 på grund av att de innebär en tillämpning av beslut från EIB att öka deras bidrag till pensionssystemet, dels skadestånd.
- 2 Omprövningen ska avse dels frågan huruvida domen av den 19 juni 2012 undergräver enhetligheten eller konsekvensen i unionsrätten genom att tribunalen, såsom överinstans, har tolkat begreppet ”skälig tidsfrist” – i samband med att anställda vid EIB väckte talan om ogiltigförklaring mot en rättsakt från EIB som gick dem emot – som en frist som är sådan att talan som väcks efter utgången av densamma per automatik ska anses ha väckts för sent och således ska avvisas, utan att unionsdomstolen är skyldig att beakta omständigheterna i det enskilda fallet, dels frågan huruvida denna tolkning av begreppet ”skälig tidsfrist” innebär en kränkning av rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).

Tillämpliga bestämmelser

Tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska unionen

- 3 Artikel 91 i tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska unionen, vilken infördes genom rådets förordning (EEG, Euratom, EKSG) nr 259/68 av den 29 februari 1968 om fastställande av tjänsteföreskrifter för tjänstemännen i Europeiska gemenskaperna och anställningsvillkor för övriga

anställda i dessa gemenskaper samt om införande av särskilda tillfälliga åtgärder beträffande kommissionens tjänstemän (EGT L 56, s. 1; svensk specialutgåva, område 1, volym 1, s. 39), i dess lydelse enligt rådets förordning (EG, Euratom) nr 723/2004 av den 22 mars 2004 (EUT L 124, s. 1) (nedan kallade tjänsteföreskrifterna), har följande lydelse.

”1. Europeiska [unionens] domstol skall ha behörighet i alla tvister mellan gemenskaperna och varje person som omfattas av dessa tjänsteföreskrifter vad gäller rättsenligheten av en åtgärd som går emot en sådan person enligt vad som avses i artikel 90.2. ...

2. Överklagande till [Europeiska unionens] domstol är endast tillåtet

— då ett klagomål anförts till tillsättningsmyndigheten enligt artikel 90.2 inom den tidsfrist som där föreskrivs, och

— klagomålet avslagits, antingen uttryckligen eller tyst.

3. Överklagande enligt punkt 2 skall ske inom tre månader. ...”

4 Enligt artikel 100.3 i personaldomstolens rättegångsregler ska nämnda tidsfrist förlängas med tio dagar med hänsyn till avstånd i samtliga fall.

EIB:s personalföreskrifter

5 Den 20 april 1960 fastställde EIB:s styrelse nämnda organs personalföreskrifter, vilka senare har ändrats flera gånger. I artikel 41 i föreskrifterna, som behandlar tvistlösning, anges att unionsdomstolarna är behöriga att pröva talan som väcks till följd av tvister mellan EIB och dess anställda. Det anges dock ingen frist inom vilken talan ska väckas.

Bakgrund till målet om omprövning

Bakgrund till tvisten

6 De berörda anställda är anställda vid EIB.

7 Lönebeskeden för anställda vid EIB upprättas sedan den 1 januari 2007 inte längre på traditionsenligt vis i pappersformat utan i elektroniskt format. Lönebeskeden registreras sedan detta datum varje månad i EIB:s databas ”Peoplesoft”, och varje anställd kan därefter ta del av dem från sin dator på arbetsplatsen.

8 Lördagen den 13 februari 2010 registrerades lönebeskeden för februari 2010 i databasen ”Peoplesoft”. Av lönebeskeden framgick att de anställdas bidrag till pensionssystemet hade höjts jämfört med lönebeskeden för januari 2010. Denna höjning var resultatet av beslut som EIB hade fattat i samband med reformen av pensionssystemet för dess anställda.

Beslutet av den 4 februari 2011

9 Såsom framgår av punkterna 15 och 16 i beslutet av den 4 februari 2011 fann personaldomstolen, med beaktande av att de berörda anställda inte fick kännedom om innehållet i sina lönebesked för februari 2010 förrän måndagen den 15 februari 2010 och med hänsyn till förlängningen med tio dagar med hänsyn till avstånd, att den frist inom vilken de berörda anställda var tvungna att väcka talan hade löpt ut den 25 maj 2010.

- 10 Enligt punkt 17 i nämnda beslut inkom emellertid de berörda anställdas ansökan till personaldomstolens kansli, via e-post, inte förrän under natten mellan tisdagen den 25 maj och onsdagen den 26 maj 2010, närmare bestämt den 26 maj 2010 kl. 00.00.
- 11 De berörda anställda yrkade genom sin talan att deras lönebesked för februari 2010 skulle ogiltigförklaras och att EIB skulle förpliktas att betala ideellt skadestånd till dem med ett symboliskt belopp på 1 euro.
- 12 Genom särskild handling som ställts till personaldomstolens kansli yrkade EIB att personaldomstolen med tillämpning av artikel 78 i personaldomstolens rättegångsregler skulle avvisa talan utan att pröva själva sakfrågan.
- 13 Personaldomstolen avvisade talan genom beslutet av den 4 februari 2011. Den fann i huvudsak att fristen för att väcka talan hade löpt ut måndagen den 25 maj 2010 och att talan, som väcktes genom en ansökan som ingavs via e-post till personaldomstolens kansli först den 26 maj 2010 kl. 00.00, således hade väckts för sent och följaktligen inte kunde tas upp till sakprövning. Den tillbakavisade de berörda anställdas argument angående kränkning av deras rätt till ett effektivt rättsmedel och förekomsten av oförutsedda omständigheter eller force majeure.

Domen av den 19 juni 2012

- 14 Genom domen av den 19 juni 2012 ogillade tribunalen det överklagande som de berörda anställda hade ingett och fastställde därigenom beslutet av den 4 februari 2011.
- 15 Tribunalen erinrade i punkterna 22–25 i domen av den 19 juni 2012 om den rättspraxis enligt vilken talan till följd av tvister mellan EIB och dess anställda, på grund av att det saknas bestämmelser om talefrister med avseende på sådan talan, ska väckas inom skälig tid, vilken ska bedömas mot bakgrund av omständigheterna i det enskilda fallet. Tribunalen ansåg vidare, i punkt 26 i samma dom, att den frist på tre månader som föreskrivs i artikel 91.3 i tjänsteföreskrifterna för att väcka talan med anledning av tvister mellan unionens institutioner eller organ och deras tjänstemän eller övriga anställda utgör ”en relevant jämförelse”, eftersom dessa tvister till sin art liknar tvisterna mellan EIB och dess anställda angående rättsakter som EIB antagit och som går de anställda emot och med avseende på vilka de anställda yrkar ogiltigförklaring. Tribunalen fann således, i punkt 27 i nämnda dom, med hänvisning till vissa av tribunalens tidigare meddelade domar, att en frist på tre månader ”i princip” ska anses skälig.
- 16 I samma punkt 27 drog tribunalen av det föregående resonemanget slutsatsen att ”[d]et följer *e contrario* ... att varje talan som en anställd vid EIB väcker efter utgången av en frist på tre månader, förlängd med en schablonmässig frist med hänsyn till avstånd på 10 dagar, i princip inte kan anses ha väckts inom skälig tid”. Den tillade att denna tolkning *e contrario* är godtagbar ”eftersom kraven på rättssäkerhet och på att förhindra all form av diskriminering och godtycklig behandling vid rättskipningen endast kan tillgodoses genom en strikt tillämpning av processuella preklusionsregler”.
- 17 Tribunalen avfärdade vidare i punkt 30 i nämnda dom de berörda anställdas argument att personaldomstolen i stället för att tillämpa principen om en skälig frist, vilken är flexibel och öppnar för konkreta avvägningar mellan de intressen som står på spel, hade fastställt en precis frist på tre månader, att tillämpas strikt och generellt. Tribunalen fann bland annat att personaldomstolen endast hade tillämpat ”en rättsregel ... som följer klart och tydligt av en tolkning *e contrario* av praxis [från tribunalen, till vilken det hänvisas i punkt 27 i domen av den 19 juni 2012]”. Denna regel innebär en specifik tillämpning av principen om en skälig tidsfrist vid talan till följd av tvister mellan EIB och dess anställda, vilka uppvisar stor likhet med talan till följd av tvister mellan unionen och dess tjänstemän och anställda. Tribunalen tillade att ”nämnda regel, som vilar på en allmän presumtion om att en tidsfrist på tre månader i princip är tillräcklig för att ge EIB:s anställda möjlighet att bedöma huruvida

rättsakter som antagits av banken och som går dem emot är lagenliga och för att vid behov förbereda sin talan, inte medför någon skyldighet ... för unionsdomstolen, som ska tillämpa den, att beakta omständigheterna i varje enskilt fall och, bland annat, göra en konkret avvägning mellan de intressen som står på spel”.

- 18 I punkterna 33–35 i domen av den 19 juni 2012 lade tribunalen detta resonemang om talefristens fastställande till grund för att utesluta möjligheten att beakta det elfel som påstods ha medfört att ansökan skickades i väg senare än beräknat, den omständigheten att EIB hade underlåtit att uppfylla sin föreskrivna uppgift att fastställa exakta talefrister och vissa andra omständigheter som var specifika för det enskilda fallet och som de berörda anställda hade åberopat.
- 19 I punkterna 42 och 43 i nämnda dom tillbakavisade tribunalen även de berörda anställdas argument om åsidosättande av proportionalitetsprincipen och kränkning av rätten till ett effektivt domstolsskydd.
- 20 Slutligen underkände tribunalen, i punkterna 51–58 i domen av den 19 juni 2012, den grund som de berörda anställda hade anfört angående att personaldomstolen inte hade kvalificerat de omständigheter som medfört att deras talan hade väckts för sent som oförutsedda omständigheter eller force majeure. I punkterna 59–66 underkände tribunalen den grund som bestod i en missuppfattning av bevisning om förekomsten av oförutsedda omständigheter eller force majeure.

Förfarandet vid domstolen

- 21 Till följd av förste generaladvokatens förslag att ompröva domen av den 19 juni 2012 fann den särskilda avdelning som avses i artikel 123b i domstolens rättegångsregler, i dess lydelse vid tidpunkten för nämnda förslag, genom beslut av den 12 juli 2012 i mål C-334/12 RX, Arango Jaramillo m.fl. mot EIB (Omprövning), att domen skulle omprövas i syfte att avgöra om den undergräver enhetligheten eller konsekvensen i unionsrätten.
- 22 Såvitt avser syftet med omprövningen angavs i beslutet av den 12 juli 2012 två mer precisa skäl för omprövningen. Det ska för det första prövas huruvida tribunalen – genom att, i likhet med personaldomstolen, slå fast att unionsdomstolen, vid bedömningen av huruvida de anställda vid EIB har väckt talan om ogiltigförklaring mot en rättsakt från EIB som går dem emot inom skälig tid, inte är skyldig att beakta de särskilda omständigheterna i fallet – gjorde en tolkning som är förenlig med domstolens praxis, enligt vilken frågan om huruvida en frist som inte är fastställd i unionens primär- eller sekundärrätt är skälig ska bedömas mot bakgrund av omständigheterna i det enskilda fallet.
- 23 För det andra ska det prövas huruvida tribunalens tolkning – som innebär att utgången av en frist, som inte är fastställd i unionens primär- eller sekundärrätt, medför preklusion – innebär en kränkning av rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan.
- 24 För det fall domstolen skulle finna att tribunalens rättstillämpning i domen av den 19 juni 2012 var felaktig ska den pröva om, och i så fall i vilken utsträckning, domen undergräver enhetligheten eller konsekvensen i unionsrätten.

Prövning av de frågor som är föremål för omprövningen

- 25 Inledningsvis kan det konstateras att det inte finns några bestämmelser i unionsrätten i vilka det stadgas en tidsfrist inom vilken anställda vid EIB måste väcka talan om ogiltigförklaring mot en rättsakt som utfärdats av EIB och som går dem emot.

- 26 Det kan dessutom konstateras att tribunalen i domen av den 19 juni 2012 först, i punkterna 22–25 i domen, erinrade om att det vid bedömningen av huruvida en talan om ogiltigförklaring har väckts inom skälig tid är nödvändigt att beakta samtliga omständigheter i det enskilda fallet, och därefter slog fast att de berörda anställdas talan skulle avvisas på grund av att ansökan hade lämnats in för sent, utan att beakta omständigheterna i det enskilda fallet.
- 27 Tribunalen avvek därigenom från domstolens praxis angående begreppet skälig tidsfrist, till vilken tribunalen likväl hänvisade i punkt 25 i domen av den 19 juni 2012.
- 28 Det framgår nämligen av nämnda rättspraxis att frågan huruvida den tidsfrist som institutionen har fastställt för att anta rättsakten i fråga är skälig ska bedömas, när förfarandets längd inte har stadgats i någon unionsbestämmelse, med hänsyn till samtliga omständigheter i det enskilda fallet och i synnerhet med hänsyn till tvistens betydelse för den berörde, ärendets komplexitet samt parternas uppträdande (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 oktober 2002 i de förenade målen C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P och C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, REG 2002, s. I-8375, punkt 187).
- 29 Domstolen preciserade i punkt 192 i den i föregående punkt nämnda domen att bedömningen av huruvida en tidsåtgång är skälig inte kan fastställas med hänvisning till en bestämd längsta tidsgräns som fastställts på ett abstrakt sätt, utan bedömningen måste ske med hänsyn till omständigheterna i varje enskilt fall.
- 30 Domstolen har senare bekräftat denna skyldighet för unionens institutioner och organ att i administrativa förfaranden iaktta en skälig tidsfrist som inte kan fastställas med hänvisning till en bestämd längsta tidsgräns som fastställts på ett abstrakt sätt (se, bland annat, dom av den 30 november 2006 i mål C-293/05, kommissionen mot Italien, punkt 25 och där angiven rättspraxis, liksom av den 7 april 2011 i mål C-321/09 P, Grekland mot kommissionen, REU 2011, s. I-51, punkterna 33 och 34).
- 31 Denna tolkning av begreppet skälig tidsfrist är, i motsats till vad EIB och Europeiska kommissionen har anfört i sina skriftliga yttranden, inte enbart giltig när det gäller att bedöma huruvida tidsåtgången för ett administrativt förfarande eller ett domstolsförfarande är skälig, när det inte finns någon bindande tidsfrist för förfarandet som är fastställd i en unionsbestämmelse.
- 32 Det framgår av domstolens praxis att synsättet i den praxis till vilken det hänvisats ovan i punkterna 28–30 gäller även i samband med en fråga som har direkt inflytande på möjligheten att pröva en talan i sak, nämligen frågan om den tidsfrist inom vilken en person måste begära ut en rättsakt i fulltext från en institution, när rättsakten varken har offentliggjorts eller delgetts vederbörande, i syfte att få full kännedom om den inför en talan om ogiltigförklaring av densamma (se beslut av den 10 november 2011 i mål C-626/10 P, Agapiou Joséphidès mot kommissionen och Eacea, punkterna 127, 128, 130 och 131). Slutligen har domstolen på samma sätt gjort möjligheten att sakpröva en talan om fastställelse av ersättning för rättegångskostnader beroende av att skälig tid förflutit från meddelandet av domen i vilken frågan om rättegångskostnader avgjordes till framställningen av begäran om ersättning från den andra parten (se beslut av den 21 juni 1979 i mål 126/76 DEP, Diez mot kommissionen, REG 1979, s. 2131, punkt 1).
- 33 Av det ovan anförda följer att den praxis från domstolen som nämnts ovan i punkterna 28 och 30 visserligen avser frågan huruvida tidsåtgången för ett administrativt förfarande är skälig i fall då det inte stadgas någon precis tidsfrist för ett sådant förfarande i någon unionsbestämmelse. Begreppet skälig tidsfrist ska emellertid tillämpas på samma sätt när det är fråga om ett överklagande eller en talan med avseende på vilka det i unionsrätten inte har föreskrivits någon tidsfrist inom vilken överklagandet måste lämnas in eller talan väckas. I båda fallen är unionsdomstolen skyldig att beakta omständigheterna i det enskilda fallet.

- 34 Denna tolkning, som säkerställer en konsekvent tillämpning av begreppet skäligen tidsfrist, som unionsdomstolen tillämpar i olika situationer, har för övrigt använts av tribunalen i dess praxis före domen av den 19 juni 2012.
- 35 I punkt 47 i tribunalens beslut av den 15 september 2010 i mål T-157/09 P, Marcuccio mot kommissionen (REU 2010, s. II-0000), som domstolen inte fann anledning att ompröva (se domstolens beslut av den 27 oktober 2010 i mål C-478/10 RX, Marcuccio mot kommissionen (Omprövning), erinrade tribunalen om att en talan om skadestånd till följd av anställningsförhållandet mellan en tjänsteman och den institution vid vilken han eller hon är anställd ska, om det i de tillämpliga bestämmelserna inte har stadgats någon tidsfrist, lämnas in inom en skäligen tidsfrist, vilken ska bedömas med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.
- 36 I dom av den 6 mars 2001 i mål T-192/99, Dunnett m.fl. mot EIB (REG 2001, s. II-813), gjorde förstainstansrätten en bedömning av de särskilda omständigheterna i målet innan den i punkt 58 konstaterade att "[sökandena] [m]ot bakgrund av de tidsfrister som föreskrivs i artiklarna 90 och 91 i tjänsteföreskrifterna ... väckt sin talan inom [skäligen] tid" (se, såvitt avser tvister mellan Europeiska centralbanken (ECB) och dess anställda, förstainstansrättens beslut av den 11 december 2001 i mål T-20/01, Cerafogli m.fl. mot ECB, REGP 2001, s. I-A-235 och II-1075, punkt 63).
- 37 I beslut av den 6 december 2002 i mål T-275/02 R, D mot EIB (REGP 2002, s. I-A-259 och II-1295), erinrade förstainstansrätten först, i punkt 33, om att en tidsfrist på tre månader för att väcka talan om ogiltigförklaring av beslut från EIB i princip ska anses skäligen. Den konstaterade sedan, i punkt 38 i samma beslut, att talan hade väckts fem månader efter antagandet av det angripna beslutet. På samma sätt som i den praxis som nämnts ovan slog den emellertid inte fast att talan hade väckts för sent förrän efter en prövning som föranledde förstainstansrätten att konstatera, i punkt 39, att sökanden inte hade åberopat någon särskild omständighet som kunde motivera att ansökan inte hade lämnats in förrän efter utgången av tremånadersfristen och uppväga kravet på rättssäkerhet.
- 38 Det ska preciseras att tolkningen av begreppet skäligen tidsfrist i punkterna 33 och 34 ovan inte innebär, såsom EIB har gjort gällande i sitt skriftliga yttrande, att det inte finns någon gräns för hur länge lagenligheten av de rättsakter som detta organ antar kan ifrågasättas. Syftet med att tillämpa detta begrepp i enlighet med domstolens praxis är nämligen just att förhindra att unionsdomstolen sakprövar en talan som väckts efter oskäligt lång tid.
- 39 Den av domstolen förespråkade tolkningen kan inte heller, i motsats till vad EIB har gjort gällande i sitt skriftliga yttrande, ifrågasättas mot bakgrund av dom av den 22 maj 1990 i mål C-70/88, parlamentet mot rådet (REG 1990, s. I-2041; svensk specialutgåva, volym 10, s. 425), i vilken domstolen, trots att Europaparlamentet inte hade rätt att väcka talan om ogiltigförklaring med stöd av artikel 173 i EEG-fördraget (senare artikel 173 EG, och därefter, i ändrad lydelse, artikel 230 EG), tillerkände Europaparlamentet en rätt att väcka en sådan talan. I detta mål fann domstolen att tidsfristen på två månader för att väcka talan enligt nämnda artikel gällde lika strängt för parlamentet som för de andra institutioner som nämns i samma artikel. I det nu aktuella fallet däremot, i vilket det i artikel 41 i EIB:s tjänsteföreskrifter inte fastställs någon tidsfrist för att väcka talan utan bara anges att unionsdomstolen är behörig att pröva talan till följd av tvister mellan EIB och dess anställda, var unionsdomstolen – på grund av avsaknaden av bestämmelser i det avseendet i tjänsteföreskrifterna – skyldig att tillämpa begreppet skäligen tidsfrist. Detta begrepp, som innebär att samtliga omständigheter i det enskilda fallet ska beaktas, kan således inte förstås som en specifik preklusionsfrist. Tidsfristen på tre månader i artikel 91.3 i tjänsteföreskrifterna kan följaktligen inte analogt tillämpas såsom en preklusionsfrist gentemot EIB:s anställda när de väcker talan om ogiltigförklaring mot en rättsakt som EIB utfärdat och som går dem emot.
- 40 Vad gäller frågan huruvida tribunalen har kränkt rätten till ett effektivt rättsmedel genom att koppla en preklusionsverkan till utgången av den skäliga frist inom vilken de berörda anställda måste väcka talan ska det erinras om att principen om ett effektivt domstolsskydd utgör en allmän princip i unionsrätten,

vilken numera kommer till uttryck i artikel 47 i stadgan (se dom av den 8 december 2011 i mål C-389/10 P, KME Germany m.fl. mot kommissionen, REU 2011, s. I-13125, punkt 119 och där angiven rättspraxis).

- 41 I artikel 47 första stycket i stadgan föreskrivs i detta avseende att var och en vars unionsrättsligt garanterade fri- och rättigheter har kränkts har rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol, med beaktande av de villkor som föreskrivs i artikeln. Enligt artikel 47 andra stycket har var och en rätt att inom skälig tid få sin sak prövad i en rättvis och offentlig rättegång och inför en oavhängig och opartisk domstol som har inrättats enligt lag.
- 42 Enligt förklaringarna till denna artikel, vilka enligt artikel 6.1 tredje stycket FEU och artikel 52.7 i stadgan ska beaktas vid tolkningen av densamma, grundar sig artikel 47 första stycket i stadgan på artikel 13 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna som undertecknades i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad Europakonventionen), medan artikel 47 andra stycket i stadgan grundar sig på artikel 6.1 i Europakonventionen.
- 43 Det framgår av praxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna angående tolkningen av artikel 6.1 i Europakonventionen, vilken i enlighet med artikel 52.3 i stadgan ska användas som referens, att rätten att få sin sak prövad inför domstol inte är absolut. Utövandet av denna rättighet är begränsad bland annat med avseende på reglerna om talerätt. Även om de berörda måste förvänta sig att dessa regler tillämpas, får tillämpningen av dem emellertid inte hindra dem från att använda ett tillgängligt rättsmedel (se, för ett liknande resonemang, Europadomstolens dom av den 6 december 2011 i mål Anastasakis mot Grekland, ansökan nr 41959/08, ännu ej publicerad i *Recueil des arrêts et décisions*, § 24).
- 44 I det nu aktuella fallet, i vilket den tidsfrist inom vilken EIB:s anställda är tvungna att väcka talan mot rättsakter som går dem emot inte på förhand har fastställts i någon unionsbestämmelse och inte heller har begränsats enligt artikel 52.1 i stadgan, hade de berörda anställda, med hänsyn till domstolens praxis om tillämpning av begreppet skälig tidsfrist, rätt att förvänta sig att tribunalen skulle tillämpa denna praxis från domstolen för att pröva möjligheten att ta upp talan till sakprövning och inte att den skulle tillämpa en på förhand bestämd preklusionsfrist på deras talan.
- 45 Denna förvanskning av begreppet skälig tidsfrist medförde att de anställda inte fick någon möjlighet att tillvarata rättigheter, vilka hänför sig till deras lön, genom ett effektivt rättsmedel inför en domstol med iakttagande av de villkor som föreskrivs i artikel 47 i stadgan.
- 46 Med hänsyn till det ovan anförda anser domstolen att tribunalen har gjort en felaktig tolkning av begreppet skälig tidsfrist, såsom detta följer av den rättspraxis som det hänvisats till ovan i punkterna 28–30 och 32. Tribunalen har följaktligen förvanskat själva innebörden av begreppet skälig tidsfrist genom att i det aktuella fallet anse att den hade att tillämpa en ”rättsregel”, vars strikta tillämpning leder till ett resultat som strider mot det som följer av tribunalens egen praxis.

Huruvida enhetligheten eller konsekvensen i unionsrätten har undergrävts

- 47 Tribunalen har, genom att i domen av den 19 juni 2012 anse att en frist som inte är fastställd i unionens primär- eller sekundärrätt – såsom den frist som ska tillämpas vid en talan om ogiltigförklaring som väcks av anställda vid EIB mot en rättsakt som utfärdats av nämnda organ och går de anställda emot – är en tremånadersfrist som är sådan att talan som väcks efter utgången av densamma per automatik ska anses ha väckts för sent och således ska avvisas, gjort en tolkning som är oförenlig med domstolens praxis enligt vilken frågan huruvida en sådan frist ska anses skälig ska bedömas mot bakgrund av omständigheterna i det enskilda fallet.

- 48 Domstolen ska således pröva om, och i så fall i vilken utsträckning, domen av den 19 juni 2012 undergräver enhetligheten eller konsekvensen i unionsrätten.
- 49 Härvid ska följande fyra punkter beaktas.
- 50 För det första utgör domen av den 19 juni 2012 det första avgörande i vilket tribunalen ogillat ett överklagande av ett beslut från personaldomstolen i vilket personaldomstolen utan att beakta samtliga omständigheter i det enskilda fallet har avvisat en talan om ogiltigförklaring som väckts efter utgången av en frist med hänvisning till att den väckts för sent. Den kan således vara ett prejudikat för framtida mål (se, analogt, dom av den 17 december 2009 i mål C-197/09 RX-II, M mot Emea (Omprövning), REG 2009, s. I-12033, punkt 62).
- 51 För det andra har tribunalen vad gäller begreppet ”skälig tidsfrist” avvikit från domstolens fasta praxis, såsom denna framgår bland annat av punkterna 28–30 och 32 ovan (se, analogt, domen i det ovannämnda målet M mot Emea (Omprövning), punkt 63).
- 52 För det tredje avser tribunalens fel ett processrättsligt begrepp som inte enbart rör personalmål, utan är tillämpligt oberoende av vilket rättsområde som är i fråga (se, analogt, domen i det ovannämnda målet M mot Emea (Omprövning), punkt 64).
- 53 För det fjärde och sista är begreppet skälig tidsfrist och principen om ett effektivt domstolsskydd, vilka tribunalen har åsidosatt, av stor betydelse i unionens rättsordning (se, analogt, domen i det ovannämnda målet M mot Emea (Omprövning), punkt 65). Särskilt ska nämnas att den rätt till ett effektivt rättsmedel inför en domstol som garanteras i artikel 47 i stadgan enligt artikel 6 EUF har samma rättsliga värde som bestämmelserna i fördragen.
- 54 Mot bakgrund av en helhetsbedömning av dessa omständigheter finner domstolen att domen av den 19 juni 2012 undergräver konsekvensen i unionsrätten, eftersom tribunalen, i egenskap av överinstans, har tolkat begreppet skälig tidsfrist på ett sådant sätt att de berörda anställdas talan avvisades utan att omständigheterna i det enskilda fallet beaktades.
- 55 Det återstår så att slå fast verkningarna av det aktuella undergrävandet av konsekvensen i unionsrätten.
- 56 Det föreskrivs i artikel 62b första stycket i Europeiska unionens domstols stadga att om domstolen finner att tribunalens avgörande innebär att konsekvensen i unionsrätten undergrävs, ska den återförvisa målet till tribunalen, som är bunden av de bedömningar avseende rättsfrågor som domstolen har gjort. När domstolen återförvisar målet kan den bland annat ange de verkningar av tribunalens avgörande som ska anses ha vunnit rättskraft i förhållande till parterna i målet. I undantagsfall får domstolen själv avgöra målet slutligt, nämligen om utgången i målet, mot bakgrund av resultatet av omprövningen, framgår av de faktiska omständigheter som tribunalens avgörande grundar sig på.
- 57 Härav följer att domstolen inte kan begränsa sig till att konstatera att konsekvensen eller enhetligheten i unionsrätten undergrävts, utan den ska samtidigt ange vilka verkningar detta får med avseende på målet i fråga. I förevarande mål ska domen av den 19 juni 2012 upphävas av det skäl som anges ovan i punkt 54.
- 58 Med hänsyn till att undergrävandet av konsekvensen i unionsrätten i förevarande mål är följden av en felaktig tolkning av begreppet ”skälig tidsfrist” och av ett åsidosättande av principen om rätt till ett effektivt domstolsskydd, framgår inte svaret på frågan huruvida de berörda anställdas talan kan tas upp till sakprövning av de faktiska omständigheter som domen av den 19 juni 2012 grundar sig på. Domstolen kan enligt artikel 62b första stycket tredje meningen i domstolens stadga således inte själv avgöra målet slutligt.

- 59 Följaktligen ska målet återförvisas till tribunalen – inte, såsom de berörda anställda har gjort gällande, till personaldomstolen – för en prövning, mot bakgrund av samtliga omständigheter i målet, av frågan huruvida den tidsfrist inom vilken de berörda anställda var tvungna att väcka talan vid personaldomstolen var skälig.

Rättegångskostnader

- 60 Enligt artikel 195.6 i domstolens rättegångsregler ska domstolen besluta om rättegångskostnaderna i de fall tribunalen fattade det avgörande som är föremål för omprövning enligt artikel 256.2 FEUF.
- 61 I avsaknad av särskilda regler angående fördelningen av rättegångskostnaderna i ett omprövningsförfarande beslutar domstolen att de som avses i artikel 23 i domstolens stadga samt de parter i målet vid tribunalen som vid domstolen inkommit med inlagor eller skriftliga yttranden rörande de frågor som omprövningen avser ska bära sina rättegångskostnader för omprövningsförfarandet.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

- 1) **Den dom som Europeiska unionens tribunal (avdelningen för överklaganden) meddelade den 19 juni 2012 i mål T-234/11 P, Arango Jaramillo m.fl. mot EIB, undergräver konsekvensen i unionsrätten genom att tribunalen, i egenskap av överinstans, tolkade begreppet skälig tidsfrist – tillämpat i samband med att anställda vid Europeiska investeringsbanken (EIB) väcker talan om ogiltigförklaring av en rättsakt som EIB utfärdat och som går dem emot – såsom en tremånadersfrist som är sådan att talan som väcks efter utgången av densamma per automatik ska anses ha väckts för sent och således ska avvisas, utan att unionsdomstolen är skyldig att beakta omständigheterna i det enskilda fallet.**
- 2) **Nämnda dom från Europeiska unionens tribunal upphävs.**
- 3) **Målet återförvisas till Europeiska unionens tribunal.**
- 4) **Oscar Orlando Arango Jaramillo och de övriga 34 anställda vid Europeiska investeringsbanken, vilkas namn anges i början av denna dom, Europeiska investeringsbanken, Republiken Portugal och Europeiska kommissionen ska bära sina rättegångskostnader i samband med omprövningsförfarandet.**

Underskrifter